

ValviraSosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

20.3.2025

Sosiaali- ja terveystieteiden valvonnalle annettavan lausunnon liite

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (sote-valvontalaki) voimaantumisen aiheuttama epäselvyys Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon valvonnassa

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi (lakiehdotus 54) terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain (322/1987) 6 §:ää, jossa säädetään Puolustusvoimien terveydenhuollon suunnittelun, ohjauksen ja valvonnan järjestämisen vastuutahoista. Valvira toteaa, että sote-valvontalain voimaantulo ja sen yhteydessä kumoutuneet terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n säännökset ovat johtaneet epäselvyyteen Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon valvonnassa. Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon ajankohtainen oikeustila on epäasianmukainen, ja asiasta tulisi säätää aikaisempaa (ennen 1.1.2024) oikeustilaa vastaavasti. Valvira esittää harkittavaksi, että lainsäädäntöä muutettaisiin virastouudistuksen yhteydessä joko muuttamalla sote-valvontalakia tai terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia.

Valvontaviranomaisen tehtävät

Sote-valvontalaissa säädetään Valviran ja aluehallintovirastojen (valvontaviranomaiset) Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon valvontatehtävistä. Sote-valvontalaissa ei ole rajoituksia sille, missä tilanteissa Valviran ja aluehallintovirastojen tulee valvoa Puolustusvoimien järjestämää terveydenhuoltoa. Aikaisemmin Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon valvontasäännökset olivat terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimista annetussa laissa ja erityisesti sen 6 §:ssä. Pykälän 2–3 momentit kumoutuivat sote-valvontalain tultua voimaan 1.1.2024.

Muutokset*Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon valvonta poikkeusoloissa**Tilanne 31.12.2023 saakka*

Terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 6 §:n 3 momentin mukaan "aluehallintovirasto valvoo puolustusvoimien tämän tai muun lain nojalla Suomessa järjestämän tai tuottaman terveydenhuollon lainmukaisuutta ja antaa siihen liittyvää ohjausta. Puolustusvoimien järjestämää tai tuottamaa terveydenhuoltoa Suomen alueen ulkopuolella valvoo kuitenkin pääesikunta. Pääesikunta valvoo lisäksi puolustusvoimien itse toteuttamaa ter-

ValviraSosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

20.3.2025

veydenhuoltoa puolustustilalaissa (1083/1991) tarkoitetun puolustustilan aikana ja sovellettaessa valmiuslain (1552/2011) II osan säännöksiä lain 3 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa.”

Valviran vastaavista tehtävistä säädettiin ja säädetään edelleen voimassa olevassa terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimien annetun lain 6 §:n 4 momentissa. Säännös on kirjoitettu viittaamalla 3 momentin mukaisiin aluehallintoviraston tehtäviin. Säännöksen mukaan Valvira muun ohella ohjaa aluehallintoviraston toimintaa valvonnan ja siihen liittyvän ohjauksen toimeenpanossa, yhteensovittamisessa ja yhdenmukaistamisessa.

Hallituksen esityksessä (HE 48/2015), jolla terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 6 §:ä muutettiin, on todettu, että ”valvontaviranomaisten tulee lisäksi varautua siihen, että ne kykenevät suorittamaan tehokasta valvontaa myös valmiuslain 3 §:n 3–5 kohdissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa, mikä voi edellyttää muun ohella sitä, että valvontaviranomaisen edustajat ovat mukana seuraamassa esimerkiksi puolustusvoimien ja sairaanhoitopiirin lääkintähuollollisia yhteisharjoituksia”.

Valvira toteaa lisäksi, että valmiuslakiin on 15.7.2022 lisätty uusi 6 kohta.

Valvira toteaa tarkennuksena, että edellä mainittu valmiuslakia ja puolustustilalakia koskeva poikkeus koski vain Puolustusvoimien itse toteuttamaa terveydenhuoltoa. Hallituksen esityksessä (HE 48/2015) todetaan, että ”sodan ajan joukkojen terveydenhuoltoa toteutetaan osittain myös muun yhteiskunnan toimesta. Puolustusvoimat toteuttaa terveydenhuollon taistelukentällä ja -olosuhteissa mukaan lukien sairaankuljetuksen sotatoimialueelta. Sairaanhoitopiirit ja osin muut julkiset terveydenhuoltolaitokset tuottavat tiloissaan erikoissairaanhoidon palveluita sodan ajan joukoille. Tämä sairaanhoitopiirien ja muiden vastaavien puolustusvoimien ulkopuolisten palveluntuottajien terveydenhuollon toiminnan valvonta toteutetaan myös poikkeusoloissa siten kuin niiden valvonnasta on muualla säädetty.”

Tilanne 1.1.2024 lähtien

Kuten edellä on todettu, voimassa olevassa sote-valvontalaissa ei ole terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain kumoutuneen 6 §:n 3 momentin mukaista rajoitusta. Pykälän 4 momentissa viitataan 3 momentissa mainittuihin aluehallintoviraston tehtäviin, eikä 4 momenttia voi Valviran käsityksen mukaan soveltaa ilman 3 momenttia. Näin ollen on epäselvää, onko valvontaviranomaisten valvottava Puolustusvoimien itse toteuttamaa terveydenhuoltoa kaikissa valmiuslain 3 §:n 1 momentin kohdissa 1–5 ja myös 6 tarkoitetuissa tilanteissa sekä puolustustilalaissa säädetyn puolustustilan aikana.

Valvira toteaa, että valvontaviranomaisten on käytännössä mahdotonta valvoa Puolustusvoimien itse toteuttamaa terveydenhuoltoa puolustustilan ja valmiuslain 3 §:n 1 momentin 1–2 kohtien mukaisissa tilanteissa. Valvontaviranomai-

ValviraSosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

20.3.2025

silla ei ole oikeutta saada maanpuolustuksen kannalta salassa pidettäviä tietoja eikä tarkastusoikeutta maanpuolustuksen kannalta salassa pidettäviin Puolustusvoimien kohteisiin.

Valviran käsityksen mukaan Puolustusvoimien Suomen alueen ulkopuolella järjestämän tai tuottaman terveydenhuollon valvonnasta ei ole säädetty erikseen. Valvonta kuului edellä esitetysti 31.12.2023 saakka Pääesikunnalle.

Muuta

Puolustusvoimien järjestämän terveydenhuollon järjestämisvastuu

Terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain kumoutuneen 6 §:n 2 momentin mukaan terveydenhuollon järjestämisestä Puolustusvoimissa vastasi Puolustusvoimien logistiikkalaitos. Kumoutumisen jälkeen Puolustusvoimien terveydenhuollon järjestämisvastuusta ei ole säädetty kyseisessä laissa. Siitä on säädetty puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007), jonka 27 b §:n mukaan tehtävä kuuluu myös jatkossa Puolustusvoimien logistiikkalaitokselle.